Ženski domovi pri nas:

Služkinje imajo svoj dom v Križevniški ulici in moderno urejenega v Šiški. Ustanovile so jih s svojimi prispevki. Oba sta vedno polna, potrebam po takih domovih še davno ni zadoščeno.

Naše **visokošolke** so si letos otvorile svoj dom v Gradišču, sicer je šele skromen začetek, ampak prve, največje težave so premagale.

Tudi v **Beogradu** imajo visokošolke svoj dom.

Posebno lep je Ženski dom z lepimi sobami, vrtom in skupno kuhinjo. Mesto je dalo svet brezplačno, mnoge so dale za to ustanovo vse svoje premoženje.

V tujini: **Švica** ima v Winterturu prvi Ženski dom s 24 stanovanji, upravlja ga poseben hišni komite.

V **Berlinu** imajo učiteljice impozanten dom. Fašizem, ki jim je uničil društvo, je prizanesel njihovemu domu, kjer jim je omogočeno še nadaljnje udejstvovanje.

Na **Dunaju** je »Lehrerinnenheim« zelo znan po svoji gostoljubnosti. Tu so stanovanja za domačinke, pa tudi tujkam je na razpolago.

V **Pragi** imajo krasen »Dom samskih žen«. Zgradila ga je Ženska zveza s posojilom mestne občine. Stanovalke plačujejo mesečno stanarino ali pa prispevajo z večjim zneskom k amortizaciji.

Vsi ti domovi so nam lep primer, koliko se doseže s smotrenim nesebičnim delom. Najlepši vzgled solidarnosti naj nam pa bodo češke učiteljice, ki so se v vsem javnem življenju izkazale sijajno.

Naš dom naj bi nam pomagal, da bi okrepile stike z njimi, kakor z ostalimi tovarišicami bratskega juga in severa. Njihov vzgled nam daje poguma, kar so dosegle one, zakaj ne bi zmogle tudi me! Ali smo že dozorele, da smemo stopati v vrsti z drugimi tovarišicami, ali se zavedamo svojih pravic in dolžnosti kot samostojne žene?

Gostoljubnost našega doma bi nas osredotočila in družila s tovarišicami naše ožje in širše domovine, utirala bi pa tudi pot do našega zbližanja in popolnega duhovnega zedinjenja.

Ta idejna stran naše ustanove se mi zdi še varnejša od njenega gospodarskega pomena.

Tovarišice, naša naloga je lepa in tudi izvedljiva, ako se ne ustrašimo truda in žrtev. Z dejanji dokažimo, da smo zavedne tudi slovenske učiteljice in da smisel za skupnost še ni zamrl med nami!

Marija Sodnikova,
t. č. načelnica zadruge
»Dom učiteljic« v Ljubljani.

Mladinska matica

—mm »Naš glas« govori v zadnji svoji štev. o veliki nakladi »Našega roda«, o porastu števila izvodov v primeri z lanskim letom in končuje notico takole: »Naš rod« je gotovo najbolj razširjeni slovenski mesečnik, kar zaradi svoje izbrane vsebine in okusne opreme ter izredno nizke naročnine ni čudno. »Mladinski matici«, ki ga izdaja in vsi naši učiteljski organizaciji je k doseženim uspehom zares treba čestitati.

—mm **»Ljubljanski zvon« o publikacijah Mladinske matice.**

Zadnja številka »Ljubljanskega zvona« prinaša 4 strani dolgo oceno o naših rednih publikacijah. V uvodu govori kritik Vinko Košak o skromnosti naše mladinske literature do povojnih let, ki je naravnost vpila po ustanovitvi posebne organizacije za izdajanje mladinskih knjig. Po zaslugi ljudskošolskega učiteljstva je prišla k življenju Mladinska matica — pravi kritik dalje — in obžaluje le, da ni podobne organizacije vsaj še za učence nižjih srednjih šol.

V nadaljnjem govori o organizaciji, podjetnosti in veliki nakladi publikacij ter pripominja, da so pripomogle k temu ogromnemu razmahu M. M. nizke cene, dobra organizacija pa tudi kakovost knjig, ki je v primeri z drugimi izdajami po večini prav dobra. Po tem uvodu ocenjuje K. prav na drobno »Kresnice«, o katerih pravi, da so posebno za vzgojitelje velike vrednosti. O prispevkih v »Kresnicah« pravi, da so mnogovrstni, tako snovno kakor tudi po zrelosti. Mnogo je v njih neposrednosti, prisrčnosti in otroške odkritosrčnosti, fantovske prešernosti in dekliške čuvstvenosti, presenetljive otroške bistrosti in zdravega humorja pa tudi šolske priučene učenosti. Vse najdeš v tem malem svetu, celó krizo in prva trpka spoznanja socialnih krivic današnjega sveta.

Nato citira v celoti »Morilca«, ki ga je napisal fantiček iz poboljševalnice in kot primer že zrelega pisma pa odlomek spisa »Moja mati«, ki ga je napisal M. Slabe iz Šiške.

Od mladih ilustratorjev omenja v prvi vrsti Tomaža Kvasa, pa tudi Tomaža Trojerja in Marijana Ozvalda. Ob zaključku priznava urednikoma »Kresnic« že samo za posrečeno misel te knjige vse priznanje in želi, da bi se s takimi poskusi še nadaljevalo.

Tudi z Bevkovima »Tovarišema« je kritik zadovoljen. O Bevku pravi, da je mnogostranski. Uveljavil se je posrečeno v umetniški prozi, v ljudski povesti in v zadnjih letih še v mladinski književnosti, ki je dobrih pisateljev še najbolj potrebna. Bevku je glavno fabula, ki jo skuša podati v pisateljsko kolikor mogoče dovršeni obliki. To daje njegovim spisom izrazit ljudski značaj. Prav tak je tudi v svojih mladinskih spisih. Skrbno izogibajoč se osladnemu moraliziranju skuša podati otroku zanimivo fabulo v kolikor mogoče jasnih potezah ter živem in resničnem jeziku.

Tudi ilustracije Ksenije Prunkove se zdijo kritiku v svoji preprostosti in šegavosti prav prisrčne, želel bi le, da bi bil še bolj poudarjen socialni milje, v katerem se zgodba odigrava.

Kardeljevo »Potovanje skozi čas« — pravi — da je izpolnilo precejšnjo vrzel v našem poljudno-znanstvenem mladinskem slovstvu in želi da bi M. M. nadaljevala s podobnimi razpravicami tudi prihodnja leta. Manj zadovoljen je s »Kapljicami«, kjer mu ni lepa misel niti: slikarsko niti pesniško dovolj dobro izvedena.

Jezik.

V začetku mi je bil jezik tuj — nerazumljiv, toda hitro sem se ga priučil in spoznal, da mi je bil nerazumljiv največ radi melodije, ritma in brzine. Težkoče delajo tudi nekatere slovniške posebnosti.

Otroci so me v šoli parkrat prosili, da jim povem nekaj po slovensko. Čudno je človeku govoriti v svojem jeziku pred ljudmi, za katere misli, da ga ne razumejo. Tudi meni je bilo spočetka neugodno. Iskal sem, kje naj pričnem, no pa sem kar predavanje nadaljeval slovenski. Stavek za stavkom. Malo so dečki nagnili glave, da bi bolje čuli — pa so razumeli, nekateri takoj, drugim so pojasnjevali sošolci. Pogodili so takoj, da ima njihovo narečje neverjetno mnogo sličnih besed s slovenskimi, le da je razlika samo v enem glasu. Naš »o« je v nekaterih njihovih besedah »a« pa so besede lahko razumljive, četudi morda malo čudno zvenijo: raka, pat, gaba, gaska itd. Interesantno je stopnjevanje pridevnika. Rabi se skoro izključno le komparativ, ki se tvori enostavno s predpono »po«. Na pr. golem (velik) pogolem (večji) za redke superlative vstavljajo pred komparativ še »još« na pr. još pogolem (največji). Interesantno je tudi to, da naši »čevlji«, ki se že na Kolpi spremene v »cipele« in ostanejo »cipele« vse do Skoplja, so zopet »čevlji«. Lep dokaz nekdanjega skupnega jezika. O priliki izleta v Skoplje sem govoril z nekim domačinom, ki je prepotoval skoro ves svet in govori več jezikov. Opozoril sem ga na frapantne sličnosti obeh jezikov, pa mi je raztolmačil, da mu je to znano. »Ni čuda, da imamo jednake izraze — pa kultura je po Ćirilu i Metodiji preko nas došla vamo.«

Tako je tudi bilo — samo moramo upoštevati tisočletno turško tlačanstvo, katerega posledice se poznajo še sedaj. Zaradi teh posledic zasluži ta pokrajina posebno v prosvetnem oziru prav posebno pažnjo.

Šolski radio

—r **XX. teden. V torek** 26. februarja bo predaval g. prof. France Capuder: »Pravljica in življenje«. Predavatelj bo popeljal mladino iz resničnega vsakdanjega življenja v pravljični svet, v svet sanj in želja. Pokazal bo, kako ta svet dojemamo v mladosti in kako se vračamo vanj tudi v poznejših letih vedno znova, pa ga ne moremo več doživljati v celoti. Z recitacijo iz realistične povesti in iz motiva iz pravljičnega sveta bo pokazal osnovne razlike med pravljico in življenjem, med dvema svetovoma, ki sta oba bogata in lepa in ki šele oba skupaj tvorita to, kar razumevamo pod resničnim življenjem.

V petek 1. marca bo predaval g. prof Emil Adamič: »O jugoslovenski glasbi in sicer o početkih in razvoju glasbe pri Srbih in Hrvatih«. Srbska in hrvatska narodna pesem kažeta veliko sorodstvo, istotako so si zelo slični narodni plesi. Na podlagi narodne melodije in ritmike so gradili Srbi in Hrvatje svojo umetno glasbo. Ta je v glasbenih tvorcih nove in najnovejše dobe dobila močne propagatorje, ki so, po vzgledih severnih Slovanov: Rusov, Poljakov in Čehoslovakov ustvarili svojevrsten stil jugoslovenske glasbe. Predavatelj bo svoje izvajanje ilustriral z gramofonskimi ploščami.

—r V **kmetijskem radiu** bo ob 7.30 v nedeljo 24. februarja predaval g. Ivo Zaplotnik: Zatiranje rastlinskih škodljivcev in bolezni.

—r V **nacionalnih urah** bodo zvečer ob 19.30 naslednje oddaje:

Ponedeljek 25. februarja: Odstavitev bana Kuena od hrvatskega zbora; g. Marjanović. (Prenos iz Zagreba.)

Torek 26. februarja: Stevan Nemanja; g. prof. Stanojević. (Prenos iz Beograda.)

Sreda 27. februarja: Zgodov. sloga našega naroda; g. prof. Popović. (Prenos iz Beograda.)

Četrtek 28. februarja: Politični pregled; g. Denić. (Prenos iz Beograda.)

Stanovska organizacija JUU

= **VELIKEGA UČITELJSKEGA ZBOROVANJA**, ki bo 9. marca 1935. v Ljubljani, se bo udeležilo tudi JUU — sresko društvo v Logatcu, kakor je sklenil odbor tega društva na svoji zadnji seji dne 15. t. m. Zdaj je prijavljenih že 8 sreskih učiteljskih društev. Dnevni red zborovanja bo naslednji: 1. Počastitev predsednika ČSR g. Tomaža Masaryka ob njegovi 85 letnici. 2. Predavanje dr. Mihajla Rostoharja, profesorja Masarykove univerze v Brnu v ČSR o sodobni metodi čitalnega pouka. 3. Resolucija.

= **JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO MARIBOR L. BR.** bo zborovalo v soboto dne 9. marca ob pol 10. uri v Nar. domu v Mariboru. Razen običajnih točk je na dnevnem redu referat tov. A. Hrena »Gospodarski dan učiteljstva«. Dogovore naj se učit. zbori posameznih šol, katere odseke smatrajo za potrebne, da jih v društvu ustanovimo. Pred zborovanjem in sicer ob 8. uri je skupna seja upravnega in nadzornega odbora, h kateri naj pridejo tudi vsi poročevalci. Ako do 1. aprila v letu ne plačamo članarine, prenehamo po členu 15./e pravil biti člani JUU, torej uredimo članarino **takoj!** Z ozirom na važnost sporeda vabim k **polnoštevilni** udeležbi!

Vauda Mirko, t. č. preds.

= **JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA** bo zborovalo v ponedeljek dne 4. marca 1935. ob 9. uri v osnovni šoli na Ovsišah.

Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja in poročilo predsednika. 2. Predavanje g. Ivana Mohoriča, ministra na razpoloženju. 3. Došli dopisi. 4. Slučajnosti.

Važno! Udeležba obvezna za vse članstvo! Pred zborovanjem bo vaja novega pevskega zbora.

Odbor.

Poročila:

+ **JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU** je zborovalo dne 9. februarja 1935. l. v Kočevju ob navzočnosti 69 članov in članic.

Predavatelj gospod dr. Vrčon nas je s svojim zelo aktualnim predavanjem »O sodobnih manjšinskih problemih« naravnost presenetil. V svoji globoko zasnovani temi nam je orisal vso nevarnost, ki preti Slovanstvu od severa in zapada in je vse navzoče vzpodbudil k večji nacionalni aktivnosti.

Tov. predsednik poziva članstvo naj se pokaže nekoliko bolj delavno v stanovski organizaciji, kajti kar smo dosedaj že priborili lahko jutri zgubimo. Naš boj veljaj zlasti pridobitvi nam odvzetih pravic. Potrebno je, da zainteresiramo vso javnost za naša stanovska vprašanja. Pozabiti ne smemo na naš duševni preporod. Vse to bomo dosegli potom stanovske solidarnosti, ki bo zlasti vidna pri našem stanovskem delu.

Nadalje je podal tov. predsednik daljše poročilo o predsedniškem zboru. Iz njega je razvidelo članstvo, da se sekcija trudi doseči članstvu čim več stanovskih dobrin. Zato predlaga tov. Janežič, da zbor izreče predsedniku sekcije tov. Ivanu Dimniku vso zahvalo in priznanje. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Glede prispevkov v fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je sklenil zbor na predlog tov. Jakliča, da prispevaj za letos vsak član 10 Din. V višini prispevka za prihodnje poslovno leto pa sklepaj članstvo na jesenskem zborovanju.

Tov. predsednik je poročal o reorganizaciji društvenih zborovanj. Osnovali so se naslednji odseki: naša vas — pedagoški odsek — nadaljevalno šolstvo — šolsko-upravni odsek — narodno obrambni in manjšinski odsek — ženska vprašanja — odsek za telesno vzgojo in glasbo.

Določilo se je, da bo prihodnje zborovanje v Kočevju meseca aprila v znamenju gospodarskega dne.

Pri slučajnosti je bila živahna debata o težkem položaju učitelja(-ice) na nižje organiziranih šolah. K temu je bil sprejet predlog tov. Janežiča: Na slaba službena mesta, ki so daleč od železnice naj se nameščajo predvsem moški ter neoženjeni, prvenstveno dobri učitelji. Za njihovo delo v teh krajih naj se jim prizna posebna doklada. Seznam teh krajev naj sestavi JUU ter jih predloži nadrejeni oblasti.

V. Kmet, preds. **Čok Antonija,** taj.

+ **JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DESNI BREG** je zborovalo dne 15. decembra 1934 v Mariboru. Od 106 vpisanih, navzočih 86.

I. Pred zborovanjem je imel tov. predsednik Petrovič žalni govor, v katerem je obširno orisal življenje in delo velikega vladarja Jugoslavije, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je kot velik človekoljub in pospeševatelj narodne kulture gojil tudi veliko ljubezen do našega stanu. Po končanem govoru smo se v 2 minutnem molku poklonili njegovemu spominu.

II. Po odmoru je bilo redno zborovanje. Tov. predsednik je pozdravil novovstopivše člane.

Sledilo je predavanje tov. Klemenčiča, v katerem je obrazložil praktično uporabo številnice 1—100.

Tov. Zeilhofer je referiral o matičnih listih, katalogih in prevodnicah, v katerem je prikazal polno nepraktičnosti in pomanjkljivosti, ter je bil sprejet predlog, da se naj pri sekciji zastavijo vse sile za to, da dobimo čimprej zopet nazaj matične liste in izkaze, kakor je bil sklep letošnje banovinske skupščine.

Proračun sekcije se odobri, a pozicija za »Učit. tovariša« in »Popotnika« naj se obdrži v smislu sklepa banov. skupščine.

Članarina za SŠM se bo še nadalje pobirala po poverjeniku. Dopisi so bili prečitani in obravnavani.

Prihodnje zborovanje bo v februarju.

Petrovič Simon, s. r., predsednik. **Šeško Ivan,** s. r., tajnik.

+ **JUU — SRESKO DRUŠTVO V KAMNIKU** je zborovalo dne 9. febr. 1935. v Domžalah. Navzočih je bilo 88 članov.

1. Tov. Pero Horn je predaval o državljanski vzgoji. Zanimivemu predavanju je sledila živahna debata.

2. Predsednik tov. Ostanek je pozdravil tov. Arriglerja, sres. šol. nadzornika in nove članice. Nato je podal poročilo o zboru predsednikov sreskih društev ter prečital došle dopise.

3. Sprejeti so bili soglasno sledeči predlogi:

a) Za »socialni fond« bo prispeval vsak član 3 leta po 10 Din.

b) Prosimo kraljevsko vlado, da se z vso odločnostjo zavzame za pritožbo Koroških Slovencev, vloženo pri »društvu narodov«, saj je naš vladni zastopnik ob času plebiscita obljubil, da Jugoslavija ne bo nikoli pozabila na Slovence na Koroškem. Obenem prosimo, da se pri eventualnem sklepanju prijateljske pogodbe z Italijo, zagotovi našim zatiranim bratom v Italiji, kulturnega človeka vredno življenje.

c) »Učiteljski dom« v Ljubljani prosimo, da čimpreje izda Atlas za osnovne šole, v katerem bi bili zemljevidi: dravske banovine, Jugoslavije, Balkanskega polotoka, Evrope in obe poluti.

d) Sekcija naj se zavzame na merodajnem mestu za to, da banska uprava ne bo črtala raznih postavk v proračunih kraj. šol. odborov, ki so bile že itak s težavo priborjene v korist šole.

Zborovalci so ob zaključku počastili spomin pokojnega senatorja dr. Valentina Rožiča.

J. Ostanek, preds. **J. Trobiš,** tajnik.

+ **JUU — SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** je zborovalo dne 16. februarja v Murski Soboti. Udeležilo se je 57% članstva, t. j. 79.

Tov. Štubel je otvoril zborovanje in častital tov. Velnarju k imenovanju za sreskega šol. nadzornika ter tov. Škergetu, ki je prejel kot prvi jugoslovenski gostitelj znanih stratosfernih letalcev belgijsko odlikovanje. Nato je podal obširno situacijsko poročilo. O prizadevanjih in načrtih nove društvene uprave je govoril tov. tajnik. Nato se je po daljšem razpravljanju o reorganizaciji naših zborovanj porazdelilo članstvo po sledečih odsekih:

a) knjižnični odsek: Horvat Bela (poverjenik), Kos Franja, Čečeva, Horvatova in Blažič;

b) odsek za stanovsko politična, šolsko-upravna in pedagoška vprašanja ter za gospodarsko in izvenšolsko delo: Hribar (poverjenik), Titan Josip, Škerbinc, Hari Dioniz, Frahm, Horvat Fr., Sosič, Berdon, Furek, Podobnikova, Cjakova, Praunseisova in J. Kramberger;

c) ženski odsek: Kos Leopoldina (poverjenica), Jezovškova, Bračkova, Horvatova, Mlekuževa, Modičeva, Gabrijevčičeva, Torkarjeva, Beljanov in Benkova;

č) odsek za obmejno šolstvo in narodno-obrambna vprašanja: Weit (poverjenik), Turkova, Verteš, Gabrijelčič, Lajne, Tomšič.

Poverjeniki skličejo čimprej v najprimernejših krajih sestanke, na katerih se formirajo podrobneje posamezni odseki, določijo delokrogi in poslovanje. Seveda je tudi ostalo članstvo vabljeno k sodelovanju v odsekih po lastni izbiri.

Snujoča se društvena strokovna knjižnica se začasno (do dozidanja nove šolske stavbe v Murski Soboti) namesti na šoli v Krogu.

Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja prispeva društvo 1000 dinarjev. Kdor ni prispeval na zborovanju, pošlje v ta namen po položnici 10 Din. Važen je zlasti sklep, da se predajo odvetniku oni člani(-ice), ki dolgujejo društvu večje zneske in po prejemu ponovnega opomina ne nakažejo vsaj prvega obroka odplačila starega dolga in letošnje članarine. Ako pa do 28. junija ne poravnajo celotnega dolga, se poleg tega še črtajo iz društva.

V kratkem, a strokovnjaškem in stvarnem predavanju je tov. Titan Josip govoril o semenskem krompirju, njega izroditvi in boleznih.

Prečitani so bili dopisi. V zadevi dijaških knjižic, šolskega lista in izvenšolskega dela v zvezi z napredovanjem so bili odposlani z zborovanja sekciji širše argumentirani predlogi.

Sledilo je zanimivo predavanje tov. Leopoldine Kosove o osnovah gospodarskega zemljepisa. Premotrila je zgodovino človeštva in civilizacije v zvezi z geografskimi činitelji, ki spričo napredka in odkritij niso ostali neizpremenjeni. Za krasno uspelo predavanje je žela tovarišica polno priznanje članstva.

Na predlog tov. Krambergerja se je zborovanje priključilo resoluciji za vrnitev draginskih doklad, ki je bila sprejeta na zborovanju učiteljskih društev v Beogradu. Z velikim odobravanjem je sprejelo poročilo, da je izvršni odbor napravil v tej zvezi vse korake na odločilnih mestih.

Šavli Andrej, tajnik. **Miro Štubel,** preds.

+ **JUU SRESKO DRUŠTVO V ŠOŠTANJU** je zborovalo dne 9. februarja 1935 v Šoštanju. Navzočih 87.7%.

Pred prihodom na dnevni red pozdravi tov. predsednik vse članstvo.

Prečitani so bili došli dopisi. Obširneje smo se bavili z reorganizacijo naših zborovanj. Po dolgotrajni prav živahni debati smo sklenili, da bomo poizkusili vzbuditi zanimanje in živahnost članstva za vse tekoče in važne zadeve pri zborovanjih s formiranjem sledečih odsekov:

1. Odsek za kulturno skrb in povzdigo vasi ter javno udejstvovanje, vodi tovariš Mencej.

2. Šolsko upravni in pedagoški odsek, vodi tov. Bratkovič Anton.

3. Stanovsko politični in gospodarski odsek, vodi tov. Stopar.

4. Odsek za ženska vprašanja, vodi tov. Trobej Marica.

Vse članstvo smo porazdelili v odseke, ki bodo ob priliki zborovanj samostojno delovali in o delovanju poročali na posebnem skupnem zborovanju.

Tov. Mencej je v dobro zasnovanem predavanju govoril o temi: »Opazovanje učencev z ozirom na psihopatološke in duševno defektne pojave v zvezi z eksperimentom.« Dokaz potrebe takih vprašanj je bilo zanimanje članstva pri predavanju in v nato se vršečem razgovoru.

Prihodnjič bomo zborovali v Velenju.

R. Macarol, zapisn. **I. Vrečko,** preds.